

[K] **ARTISTIEKE INVERSIE. OVER DE COLLECTIEVE KUNSTENAAR GERLACH EN KOOP**

Kunstenaarsduo's. Ze hebben iets enigmatisch. Je vraagt je af hoe de samenwerking precies verloopt en welke hand welk stuk voor zijn of haar rekening heeft genomen. Intrigerend zijn ze in elk geval, van de Franse Anne en Patrick Poirier, via de Scandinavische Elmgreen & Dragset tot de Brusselse Sarah & Charles. Het vanuit Brussel en Den Haag opererende gerlach en koop neemt een geheel eigen plek in. Biografische informatie over gerlach en koop is weinig bekend. Dat is bewust zo gekozen. Bij gerlach en koop horen geen voornamen. Ook hoofdletters zijn uit den boze (zie ook herman de vries). Zonder voornamen en hoofdletters verdwijnen hun individuele persoonlijkheden naar het achterplan. Zonder hoofdletters hebben ze iets van een soortnaam. Van een erg groot ego kun je gerlach en koop alvast niet verdenken. gerlach en koop presenteert zich niet als twee individuele kunstenaars die toevallig of helemaal niet zo toevallig samenwerken. De beide leden gaan niet op in elkaar, verdubbelen of versterken elkaar niet zoals je traditioneel zou verwachten. Integendeel, ze presenteren zich als een "collectieve kunstenaar". Enkelvoud en meervoud, tegelijkertijd. Individu én collectief. Voor gerlach en koop is de som soms meer dan de aparte delen; soms levert het alleen een nieuw deel op.

Werk van gerlach en koop was voor het eerst te zien in 1997 met *De bezetenen van het Ontariomeer* in Stroom Den Haag. Daarna volgden tentoonstellingen in onder meer het Kröller-Müller Museum (Otterlo) en de Vleeshal (Middelburg) en was werk van hen te zien in groepstentoonstellingen in onder andere Le Grand Café (Saint-Nazaire), S.M.A.K. (Gent) De Appel (Amsterdam), Casino (Luxemburg), Temporary Gallery (Keulen) en Mu.ZEE (Oostende). Eind 2015 presenteerde het Amsterdamse kunstencentrum de Appel een fijne solotentoonstelling van gerlach en koop onder de titel *Choses tuées*¹. Naar aanleiding van die tentoonstelling verscheen in 2016 een strak vormgegeven boek bij Roma Publications. En het Maastrichtse Bonnefantenmuseum schakelt de collectieve kunstenaar dit jaar in als curator voor de nieuwe collectiepresentatie.²

In Maastricht presenteert gerlach en koop eigen werk in dialoog met een drietal werken uit de collectie oude kunst, een aantal moderne en hedendaagse kunstwerken, serviesgoed en verschillende voorwerpen. Verder vroegen ze een aantal kunstenaars om bestaande werken uit te lenen of om nieuw materiaal te maken dat op de een of andere manier aan de bestaande collectie van het Bonnefanten gelinkt kan worden. Die kunstenaars zijn Willem de Rooij, Haegue Yang, Francis Alÿs, William Graatsma, Joëlle Tuerlinckx en Lily van der Stokker. Door ook werk dat niet tot de collectie behoort te introduceren wil gerlach en koop de bezoekers tonen dat een tentoonstelling pas gemaakt wordt als ze bezocht wordt. Bovendien verschilt de ervaring op het moment dat je de tentoonstelling bekijkt van de herinnering achteraf. Ook dat verandert een tentoonstelling. Een tentoonstelling is voor gerlach en koop dus geen resultaat, maar een (artistiek) medium. Klinkt ingewikkeld? Een diepere blik op het eigen werk van de collectieve kunstenaar brengt soelaas.

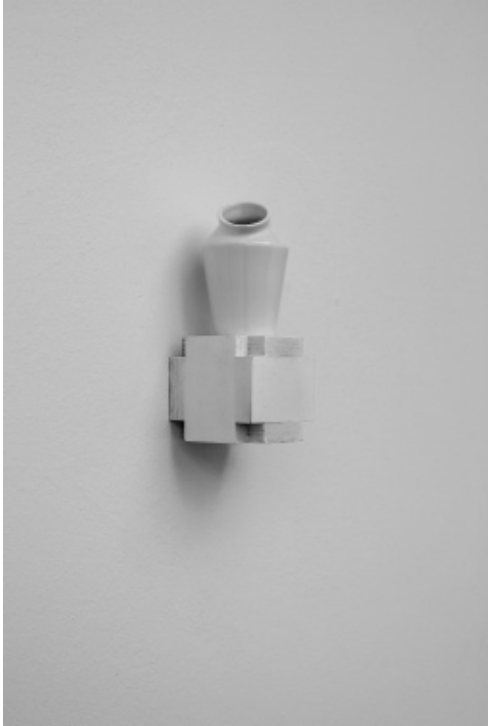
Het jonge oeuvre van gerlach en koop schurkt nadrukkelijk tegen de conceptuele kunst aan, al gaat het vrij losjes met die erfenis om. In de werken

schuilt een subtiele humor over kunst, de wereld, de mens en niet het minst over zichzelf. Want wat te denken van een werk als *No two things can be the same* (*deux mêmes choses ne peuvent être pareilles*). De sculptuur was voor het eerst te zien in de Jardin des Tuileries tijdens de Foire internationale de l'art contemporain (FIAC) in 2012 en heeft intussen verschillende vormen aangenomen. Het oorspronkelijke werk toont twee simpele vuilnisbakken die in elkaar zijn geplaatst. Waarin gooi je een afgedankte vuilnisemmer weg? Juist ja, in een andere vuilnisemmer. Of je kunt het geheel anders bekijken. In de context van een kunstbeurs of tentoonstelling wordt een banale vuilnisbak een drager of sokkel voor de andere die als kunstwerk wordt gepresenteerd. gerlach en koop speelt met betekenislagen en voegt er met plezier een aantal toe. Net zoals een taalkundige inversies aanduidt in zinnen, gaat gerlach en koop op zoek naar artistieke inversies.

Ook herhalingen zijn belangrijk. Door iets te herhalen, wil gerlach en koop de aandacht vestigen op wat net niet of net wel zichtbaar wordt. Ze gaan op zoek naar het verschil tussen wat gelijk is. Dat verschil kan piepklein zijn, maar het is er wel en het

gerlach en koop, *no two things can be the same*, weggegooide prullenbak, 2012, 34 x 34 x 38,5 cm, Foto Kristien Daem.

gerlach en koop in het Maastrichtse Bonnefantenmuseum, Foto Manor Lux Photography.

is altijd intrigerend. *No two things can be the same* was inmiddels ook te zien met andere vuilnisemmers, in de vorm van een tweezijdige poster (waarop aan elke zijde eenzelfde emmer afgebeeld stond die toch weer niet dezelfde was, want op een andere zijde en dus zichtbaar op een andere plek) en een kleine publicatie. Herhaling hoeft niet altijd letterlijk te zijn.

gerlach en koop gaat ook letterlijk met taal aan de slag. Titels worden zorgvuldig uitgezocht, als was de collectieve kunstenaar een weerbarstige, tweekoppige dichter. Soms geven de titels de kijker net iets te veel informatie, een andere keer met opzet te weinig. gerlach en koop balanceert graag op de rand. Het verleent het oeuvre een poëtische kwaliteit. Het laat je stilstaan bij jezelf en de manier waarop je tegen kunst en de wereld aankijkt. Een mooi voorbeeld daarvan is *Niet niet precies. Not not precise. Pas pas précis*, de titel van een tentoonstelling bij de Amsterdamse Ellen de Bruijne Projects uit 2010.

De ingrepen van gerlach en koop zijn steevast minimaal. Het zijn gestes die je – als je niet oplet – niet eens zou opmerken. Kunstwerken lijken vaak achteloos achtergelaten dagelijkse objecten, maar schijn bedriegt. Zo bestaat een werk uit twee ordinaire pakken kopieerpapier. Het ene is net iets hoger dan het andere, want zorgvuldig opengemaakt en opnieuw gevuld nadat de wikkel van het andere pak op de bladen werd gekopieerd. De kopieën kun je niet zien. Of juist wel.

gerlach en koop levert kunst die kriebelt. De werken hebben iets ongrijpbaars alsof je net iets gemist hebt. Ongetwijfeld staan de kunstenaars om de hoek te gniffelen.

DOROTHEE CAPPELLE

www.gebr-genk.nl

Noten

(1) gerlach en koop, *choses tuées*, de appel art centre, Amsterdam, van 12 september 2015 t.e.m. 8 november 2015: <http://deappel.nl/visit/programme/activity/?id=930>

(2) Collectiepresentatie, Bonnefantenmuseum, Maastricht, nog t.e.m. 27 november 2016: www.bonnefanten.nl/nl/tentoonstellingen/programma_2016/gerlach_en_koop